

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДГОРОДНЯНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РУДАКЕВИЧ І.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

У публікації охарактеризовано особливості розташування, склад і туристичні ресурси Підгороднянської територіальної громади Тернопільської області. Подано характеристику головних природних та історико-культурних об'єктів, які можна використати для розвитку туризму в громаді. Проаналізовано особливості розвитку місцевої туристичної інфраструктури. Виділені перспективні напрямки розвитку туристичної сфери у Підгороднянській громаді.

Ключові слова: Підгороднянська громада, територіальна громада, туризм, туристична інфраструктура, туристичний об'єкт

У 2020 році завершилася одна з найуспішніших реформ в Україні реформа децентралізації, результатом якої стало утворення майже 1500 об'єднаних територіальних громад. Від центральних органів влади на місця були передані значні фінансові надходження, а також наявне на територіях громад майно та ресурси. Відповідно розвиток туристичної сфери у місцевих громадах став їхньою прерогативою, оскільки вони отримали можливості щодо використання відповідних об'єктів, ресурсів та інфраструктури.

Проблематиці розвитку туристичної галузі у новостворених територіальних громадах в Україні поки присвячено небагато наукових публікацій. Однак серед них варто виокремити статті Р. Карачовського, Н. Чир, О. Коркуна, О. Кифяка, Н. Кудли, О. Машкової, О. Цільник, Л. Архипової та інших авторів. Окремі аспекти розвитку туризму на території громад Тернопільської області висвітлені у працях К. Дударчук, Т. Заставецького, Б. Камінського, А. Манька, Я. Мариняка, П. Царика.

Метою даної публікації є дослідження стану освоєння туристичного потенціалу Підгороднянської територіальної громади. Її особливістю є насамперед приміське розташування у поєднанні з наявними природними ресурсами, які сприяють розвитку туристичної галузі.

Підгороднянська територіальна громада розташована у центральній частині Тернопільської області, межуючи із західними околицями обласного центру м. Тернопіль. Через територію громади пролягають міжнародні автомобільні шляхи М-09 (Тернопіль – Рава-Руська) і М-30 (Стрий – Тернопіль – Кропивницький – Ізварине). В межах територіальної громади проходить також місцева автомобільна дорога обласного значення О 201506 (Автодорога М-09 – Довжанка – Забойки – Драганівка) довжиною 16,1 км. Через територію громади пролягає залізниця Тернопіль – Рогатин – Ходорів довжиною (в межах ОТГ) 9,6 км. Загальна довжина вулиць і доріг місцевого значення по селах Підгороднянської ТГ становить 76,3 км [1].

Підгороднянська об'єднана територіальна громада Тернопільського району Тернопільської області створена згідно з рішенням першої сесії Підгороднянської сільської ради 13 листопада 2020 року шляхом об'єднання 6 сільських рад із центром у селі Підгородне. До складу Підгороднянської об'єднаної територіальної громади входять села Великий Ходачків, Довжанка, Домаморич, Драганівка, Забойки, Підгородне і Почапінці.

Підгороднянська ОТГ межує: на півночі – з Озернянською ОТГ, на північному сході і сході – з Тернопільською міською ТГ, на південному сході і півдні – з Великоберезовицькою ОТГ, на південному заході – з Купчинецькою ОТГ, на заході – з Козлівською ОТГ Тернопільського району Тернопільської області. Загальна площа Підгороднянської ОТГ станом на 1 січня 2021 року становить 123,47 км². У структурі площ найбільшу частку займають сільськогосподарські угіддя – 84 %, забудованих територій – 4 %.

Територія Підгороднянської ТГ розміщена в межах Тернопільського плато Подільської височини. Поверхня горбисто-рівнинна, розчленована річковими долинами і балками. Найбільші річки на території громади – Довжанка і Руда (Брідок). На річках і їх притоках створено 8 ставків [1].

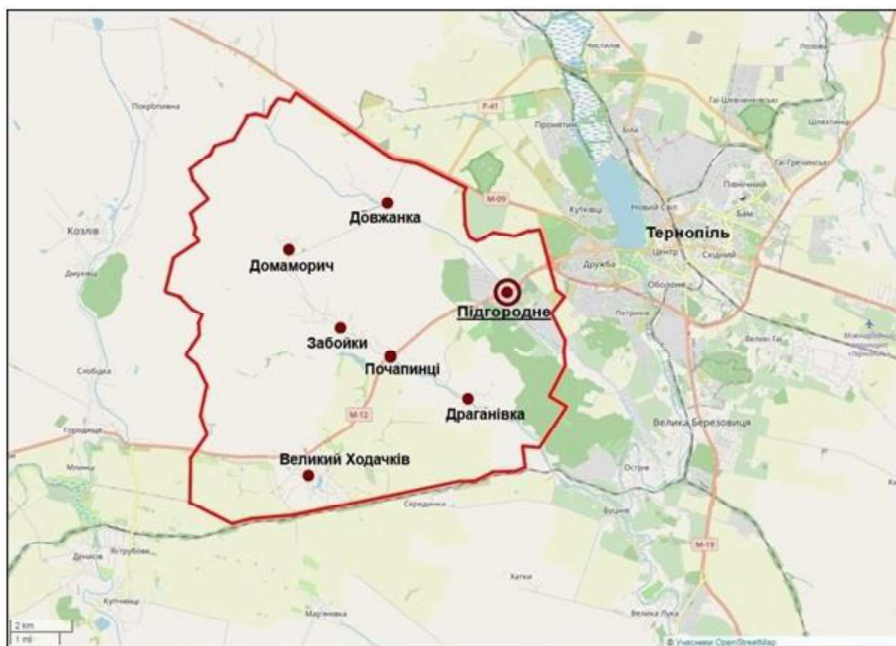


Рис. 1. Картографічна схема Підгороднянської територіальної громади

Таблиця 1

Характеристика населених пунктів Підгороднянської громади (станом на 01.01.2021)

Назва населеного пункту	Кількість мешканців, осіб	Частка у загальній кількості мешканців, %	Площа земель, га	Частка у загальній площі, %
Великий Ходачків	1444	19,5	2311	18,7
Довжанка	922	12,4	2037	16,5
Домаморич	550	7,4	1836	14,8
Драганівка	811	10,9	2222	18,0
Забойки	908	12,3	-	-
Почапінці	564	7,6	2657	21,5
Підгородне	2219	29,9	1284	10,5
Громада загалом	7418	100	12347	100

Загальна кількість населення Підгороднянської ОТГ станом на 1 січня 2021 року становила 7418 особи. У віковій структурі населення переважають люди працездатного віку. У 2019 році в селах громади народилося 34 дитини, а померло 98 осіб. Найбільшими за кількістю населення селами Підгороднянської ОТГ є Підгородне (2219 осіб), Великий Ходачків (1444), Забойки (908). Густота населення на території громади становить 60,08 осіб на 1 кілометр квадратний. Демографічна ситуація в громаді є ускладненою, оскільки природний приріст населення є негативним. Зростання населення громади загалом забезпечується за рахунок міграційного приросту в окремих населених пунктах (Підгородне, Довжанка, Великий Ходачків).

Підгороднянська громада поки не має відомих туристичних об'єктів національного чи обласного значення, однак має досить значний потенціал місцевих пам'яток. Наприклад, на її території розташовані 5 об'єктів природно-заповідного фонду (таблиця 2). Важливим місцевим природним рекреаційним ресурсом є лісові масиви, які простягнулися від села Довжанка до Драганівки. На території громади також налічується 10 ставків. Фактично у кожному селі є штучна водойма. У с. Великий Ходачків є 4 ставки, причому в різних околицях села. Однак з рекреаційною метою поки що лише використовується три штучних водойми у селах Довжанка, Почапінці та Великий Ходачків.

У межах Підгороднянської територіальної громади також розташовані 5 об'єктів природно-заповідного фонду (таблиця 2), переважно ботанічні заказники і пам'ятки природи. Довжанський та Іванівський ботанічні заказники, пам'ятки природи «Тернопільська діброва» і «Вікові дерева модрина» знаходяться у лісових масивах на території громади. Цікавим природничим і туристичним об'єктом є Галицький ботанічний сад лікарських рослин, створений з ініціативи Тернопільського медичного університету. На його землях у природному середовищі зростають кілька десятків видів різних лікувальних рослин, як трав, так і чагарників і дерев.

Таблиця 2

Об'єкти природно-заповідного фонду на території Підгороднянської сільської громади [3]

№	Назва	Площа, га	Розташування	Керуюча організація
1	Довжанський ботанічний заказник	37,0	с. Підгородне, західна околиця	Тернопільське лісове господарство
2	Іванівський ботанічний заказник	57,0	с. Підгородне	Тернопільське лісове господарство
3	Тернопільська діброва	1,3	с. Драганівка, північна околиця	Тернопільське лісове господарство
4	Вікові дерева модрина	0,02	с. Драганівка, північно-східна околиця	Тернопільське лісове господарство
5	Галицький ботанічний сад лікарських рослин	28,3	с. Підгородне, південна околиця	ТНМУ ім. Горбачевського

Села Підгороднянської територіальної громади не мають значних історичних пам'яток, які можна використати з туристичною метою. Однак є кілька цікавих історико-архітектурних об'єктів місцевого значення, які можуть стати потенційними «туристичними магнітами» в громаді. Наприклад, у с. Довжанка розташована діюча церква св. Івана Богослова, яка побудована ще у 1795 р. Церкви з ХІХ ст. збереглися і діють у селах Великий Ходачків, Драганівка, Забойки. У селі Великий Ходачків розташований костел Утішительки Діви Марії, який на даний час перебуває у напівзруйнованому стані. Однак в останні роки ця будівля притягує щораз більше відвідувачів завдяки публікації міні-фільму про неї в мережі Інтернет. На території громади є також діючий костел св. Марії Сніжної у с. Драганівка з 1858 р.

У селах Великий Ходачків і Забойки стараннями благодійників з Польщі були відновлені старі римо-католицькі (переважно польські) кладовища, які є фактично діючими об'єктами сентиментального (ностальгійного) туризму. У селах Почапінці та Великий Ходачків також розташовані військові поховання радянських солдатів часів Другої світової війни. У всіх селах громади споруджені символічні могили борцям з незалежність України.

У с. Великий Ходачків є діючий кімната-музей і могила українського письменника Тимофія Бордуляка, який у цьому селі тривалий час був священником.

Підгороднянська територіальна громада вирізняється з-поміж більшості інших адміністративних одиниць області розвинутою туристичною інфраструктурою. Насамперед завдяки розвинутій мережі автомобільних шляхів, якісність котрих в останні роки суттєво покращилася. У громаді також функціонують кілька готельних в ресторанних закладів, формується спортивна та відпочинкова інфраструктура.

У населених пунктах Підгороднянської територіальної громади станом на кінець 2021 року діяло 4 заклади готельного господарства (табл. 3). Більшість цих закладів розміщення розташовані при автомобільних трасах, які прямують через громаду. Лише мотель-садиба «Лемківський хутір» розташований на віддаленій сільській вулиці у тихому й спокійному місці.

Таблиця 3

Характеристика закладів готельного господарства Підгороднянської громади

№ п/п	Назва готелю	Місце розташування	Тип готелю	Додаткові послуги
1	Три бажання	Підгородне	Готель	Ресторан, паркінг, магазин
2	Гостинний двір	Почапінці	Мотель	Кафе, автосервіс
3	Лемківський хутір	Великий Ходачків	«Зелена садиба»	Кафе, рекреаційна зона
4	Українські вареники	Довжанка	Мотель	Кафе, автостоянка

Таблиця 4

Характеристика закладів ресторанного господарства Підгороднянської громади

№ п/п	Назва закладу харчування	Місце розташування	Тип закладу	Спеціалізація кухні
1	Три бажання	Підгородне	Ресторан	Європейська, українська
1	Чумацький шлях	Підгородне	Бар	Українська
2	Гостинний двір	Почапінці	Кафе	українська
3	Голодні куми	Великий Ходачків	Кафе	«Швидке харчування»
4	Українські вареники	Довжанка	Кафе	Українська, варенична

Заклади харчування у населених пунктах Підгороднянської громади переважно функціонують при готелях, однак два з них діють як окремі підприємства ресторанної сфери. Всі 5 закладів харчування теж розташовані при магістральних автомобільних дорогах.

У населених пунктах Підгороднянської сільської ради (ОТГ) розміщено 7 стадіонів і спортивних майданчиків. При закладах освіти в громаді також налічується 5 стадіонів і 6 спортивних майданчиків. На стадіонах території громади функціонують 6 сільських футбольних команд. В межах с. Підгородне діє навчально-спортивна біатлонна база Тернопільського ОФСТ «Колос», яка є осередком розвитку біатлону і лижного спорту. Дана спортивна база має значний потенціал для розвитку як лижного, так і подієвого туризму спортивного сегменту [4].

В останні роки привабливими об'єктами для місцевих та іноземних туристів стали так звані «крафтові виробники», які виготовляють натуральну продукцію у невеликих обсягах. Найпоширеніші крафтові виробництва алкогольних і безалкогольних напоїв, випічки, сирів, переробки плодово-овочевої продукції, тощо. У селах Підгороднянської громади теж формуються крафтові виробництва. Наприклад, у селах Довжанка і Драганівка діють равликові ферми, які приваблюють відвідувачів не лише з Тернополя, але й інших міст і місцевостей. У селах Підгородне та Домаморич розвиваються виробники слабоалкогольних напоїв, а також плодово-ягідні кооперативи. Фактично у всіх селах громади розвинуте пасічництво і обробка продукції з меду.

Серед перспективних напрямів розвитку туристичної сфери на території Підгороднянської територіальної громади варто виокремити сільський зелений туризм. Для цього є всі необхідні ресурси та умови: ліси, водойми, сільський ландшафт, значна кількість добротних будівель і працездатного населення. Недостатньо також використовується потенціал розвитку приміського відпочинкового туризму, особливо на берегах місцевих ставків. Поступово зростає інтерес до історико-культурних об'єктів у селах громади (церкви, костели, пам'ятники), особливо серед іноземних (т. зв. ностальгійних) туристів. Позитивною є тенденція до відновлення деяких історичних пам'яток, як і місцевої інфраструктури. Це дасть змогу забезпечити зростання потенційних туристичних потоків до громади у майбутньому.

У даній публікації охарактеризовано стан та можливості для використання туристичного потенціалу території Підгороднянської сільської територіальної громади Тернопільської області. Територія громади досить забезпечена природними та історико-культурними ресурсами для розвитку туризму. У населених пунктах громади також формується туристична інфраструктура, як і локальні виробництва. Поєднання цих елементів у найближчому майбутньому відкриває широкі можливості для залучення як місцевих, так і внутрішньодержавних і закордонних туристів.

Література:

1. Паспорт Підгороднянської громади [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pidgorodnyanska-gromada.gov.ua/pasport-gromadi-14-52-28-02-12-2020/>
2. Природні умови та ресурси Тернопільщини [Текст] / наук. ред.: М. Я. Сивий, Л. П. Царик. – Тернопіль : Терно-граф, 2011. – 512 с.
3. Природно-заповідний фонд Тернопільської області в розрізі територіальних громад [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-19.html>
4. Програма соціально-економічного розвитку Підгороднянської сільської ради на 2021 рік [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://rada.info/upload/users_files/14029197/66e46da12f12170488e381c1798bdb5e.docx

Rudakevych I. STATE AND PROSPECTS OF USING THE TOURIST POTENTIAL OF THE PIDHORODNE TERRITORIAL COMMUNITY OF THE TERNOPIIL REGION

The publication describes the peculiarities of the location, composition and tourist resources of the Pidhorodne territorial community of the Ternopil region. The main natural and historical-cultural objects that can be used for the development of tourism in the community are described. The peculiarities of the development of the local tourist infrastructure are analyzed. Promising directions for the development of the tourism sector in the Pidhorodnia community have been identified.

Key words: Pidhorodne territorial community, territorial community, tourism, tourist infrastructure, tourist object.